

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących na danym obszarze

COM(2006) 154 wersja ostateczna — 2006/0056(CNS)

(2006/C 324/07)

Dnia 2 maja 2006 r. Rada, działając na podstawie art. 37 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 8 września 2006 r. Sprawozdawcą był Markus TORNBORG.

Mając na względzie odnowienie kadencji Komitetu, Zgromadzenie Plenarne postanowiło przeprowadzić głosowanie nad niniejszą opinią na sesji plenarnej w październiku i wyznaczyło J.M. ESpuny MOYANO na sprawozdawcę generalnego, zgodnie z art. 20 regulaminu wewnętrznego.

Na 430. sesji plenarnej w dniu 26 października 2006 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął następującą opinię 94 głosami — 2 osoby wstrzymały się od głosu:

1. Wstęp

1.1 Rada wezwała Komitet do sporządzenia opinii na temat wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych ⁽¹⁾ i niewystępujących na danym obszarze ⁽²⁾.

1.2 Celem wniosku Komisji jest ochrona środowiska wodnego i jego różnorodności biologicznej przed zagrożeniami towarzyszącymi występowaniu gatunków obcych. Komisja uznała, że istniejące ramy prawne, do których należy dyrektywa siedliskowa ⁽³⁾, są niewystarczające.

1.3 Komisja proponuje wprowadzenie rozporządzenia, w oparciu o już istniejące rozwiązania i kodeksy postępowania, bez uszczerbku dla przyszłych strategii.

1.4 Wniosek dotyczący rozporządzenia nie omawia problemów związanych na przykład z wędkarstwem, rybkami ozdobnymi czy innymi egzotycznymi zwierzętami, lecz ma na celu przewidywanie, zapobieganie i radzenie sobie z przyszłymi problemami spowodowanymi przez obce gatunki poza ich siedliskiem przyrodniczym.

1.5 Komitet uważa, że w Unii Europejskiej istnieje tendencja do nadmiernej regulacji i że nie powinno tak być w wypadku omawianego wniosku dotyczącego rozporządzenia.

1.6 Komitet zaleca sporządzenie listy gatunków osiadłych (tzn. „przystosowanych” gatunków obcych) w celu ograniczenia biurokracji w odniesieniu do tych gatunków.

1.7 Komitet zaleca, by termin „gatunki niewystępujące na danym obszarze” został odpowiednio zdefiniowany. Terminy „strefa” i „ekoregion” powinny również zostać zdefiniowane

⁽¹⁾ Gatunki obce zgodnie z definicją podaną we wniosku dotyczącym rozporządzenia Rady, COM(2006) 154 wersja ostateczna (art. 3).

⁽²⁾ Gatunki niewystępujące na danym obszarze zgodnie z definicją podaną we wniosku dotyczącym rozporządzenia Rady, COM(2006) 154 wersja ostateczna (art. 3).

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dn. 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

w kontekście omawianego wniosku dotyczącego rozporządzenia.

1.8 Komitet jest również zdania, że w Unii Europejskiej istnieje jednolity rynek i że powinno się wprowadzić rozróżnienie między gatunkami obcymi i niewystępującymi na danym obszarze wewnątrz UE i poza nią.

1.9 Komitet zwraca uwagę na możliwe do przewidzenia problemy, z którymi musieliby się zmierzyć mali producenci w wyniku wprowadzenia tego rozporządzenia. W szczególności zaś odnotowuje długie formularze, które przewiduje załącznik I do wniosku.

2. Uwagi ogólne

2.1 Zasadniczo Komitet z dużym zadowoleniem przyjmuje propozycję uregulowania na szczeblu UE przywozu na obszar Wspólnoty gatunków obcych w celu ich wykorzystania w akwakulturze, która chronić będzie różnorodność rodzimej fauny i flory wodnej ⁽⁴⁾, a także wspierać rozwój akwakultury.

2.2 Komitet uznaje wysoką wagę i potrzebę rozporządzenia w sprawie wykorzystania gatunków obcych w akwakulturze w celu objęcia ochroną środowiska wodnego i jego różnorodności biologicznej.

2.3 Komitet nakłania Komisję, by w wypadku przyjęcia omawianego wniosku dotyczącego rozporządzenia przeprowadziła ona odpowiednią kampanię informacyjną na temat rozporządzenia, tak by zapobiec jego niewłaściwemu wykorzystaniu przez środki masowego przekazu starające się wzbudzić lęk wśród konsumentów i sprzedać więcej gazet.

⁽⁴⁾ Grupa analityczna omówiła przykład amerykańskiej zaby ryczącej, która przedostała się do regionu Akwitania w południowej Francji i do innych części Europy, wywołując negatywne skutki. Chociaż żaba rycząca nie jest produktem akwakultury, można założyć, że pochodziła z sektora gatunków ozdobnych, który nie został omówiony w tym rozporządzeniu.

2.4 Komitet uważa za niezbędne, by rozporządzenie sprzyjało rozwojowi akwakultury w Europie ⁽⁵⁾, gdyż jest to sektor rozwijający się, który — jeżeli nie będzie go hamować omawiany wniosek w swym obecnym brzmieniu — stworzy w przyszłości wiele możliwości.

2.5 Komitet odnotowuje szybkie postępy i rozwój tego sektora poza UE, a także fakt, że jest on nasycony i potrzebuje rozwoju nowych gatunków. Komitet zwraca również uwagę, że sektor akwakultury ma potencjał ku temu, by w ramach Wspólnej Polityki Rybołówstwa przynieść sukces sektorowi rybołówstwa.

2.6 Komitet uważa, że należy uprościć handel wewnątrz UE, ograniczając biurokrację i dokumentację, i że handel ten nie powinien podlegać nadmiernej regulacji.

2.7 Komitet podkreśla potrzebę zapewnienia, że rozporządzenie nie będzie stwarzać na tyle dużych problemów, by utrudnić dalszy rozwój sektora, i obawia się o jedność jego aspektów ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Co więcej, uważa, że przenoszenie gatunków wewnątrz UE znajduje się pod wystarczającą kontrolą.

2.8 Rzeczywiste trudności środowiska wodnego w naszych regionach wynikają z wprowadzania egzotycznych lub obcych gatunków w akwakulturze. By możliwie jak najbardziej uprościć i skrócić wniosek, Komitet proponuje skoncentrowanie wysiłków na tym problemie i oddzielne omówienie gatunków niewystępujących na danym obszarze. Nie wydaje się, by wykorzystanie gatunków niewystępujących na danym obszarze miało duże znaczenie w akwakulturze. Innym, związanym z tym problemem jest fakt, że Komisja nie definiuje regionów, na których nie występuje jeden gatunek.

2.9 Dalszym uproszczeniem byłoby wprowadzenie rozróżnienia między gatunkami wewnątrz UE a gatunkami obcymi i niewystępującymi na danym obszarze spoza UE. Komitet zaleca wzięcie tego pod uwagę, gdyż UE podąża w kierunku większej integracji wspólnego rynku.

2.10 Komitet zwraca uwagę, że ze względu na niestabilność tego sektora producenci nie zawsze mogą być w stanie poczynić takie dalekosiężne plany, jakie zdaniem Komisji są konieczne do otrzymania zezwolenia na przywóz i przemieszczanie.

2.11 Przykładowo, jeżeli dany producent zajmuje się hodowlą pewnego gatunku z Izraela i jego inwentarz wymrze, musi on podjąć szybko działania i na przykład sprowadzić ten gatunek z USA, by nie tracić cennego czasu. Obecny wniosek uniemożliwiłby producentowi prowadzenie działalności aż do czasu otrzymania nowego zezwolenia. Przenoszenie i przemieszczanie, a w szczególności przemieszczanie w celach handlowych, powinny być wyłączone z wniosku dotyczącego rozporządzenia po powszechnym stwierdzeniu przez naukowców, że „ryzyko” związane z hodowlą gatunku obcego bądź niewystępującego na danym obszarze jest niewielkie.

2.12 Komitet odnotowuje frustrację pracowników tego sektora z powodu podejścia, które jest często przyjmowane

przez Komisję. Istotne jest zatem również skoncentrowanie się na zapewnieniu, że rozporządzenie zostanie uproszczone i ukierunkowane na praktyczne cele oraz że zminimalizowane zostaną koszty dla zainteresowanych stron.

2.13 Komitet odnotowuje, że wniosek nie zajmuje się rybkami ozdobnymi i łososiem, ale podkreśla, że mogą się one w dużej mierze przyczynić do głównego problemu.

2.14 Komitet podkreśla wagę zadbania o to, by cele oraz zakres rozporządzenia były przejrzyste. Zważywszy, że nie ma wyczerpujących i szczegółowych przepisów rządzących tym sektorem, Komitet sugeruje, by Komisja zaproponowała ogólną regulację lub przynajmniej zapoczątkowała plan działania w celu nadania temu sektorowi przyszłego kierunku.

2.15 Komitet ma świadomość, że wniosek powstał przed inicjatywą UE z 2005 r. mającą na celu uproszczenie, lecz jest zdania, iż należy to uwzględnić w obecnym wniosku, poddając go uproszczeniu.

3. Uwagi szczegółowe

3.1 Wniosek wychodzi daleko poza konieczne i uzasadnione środki, nie uwzględniając status quo w zakresie gatunków, których pewną część wykorzystuje się w europejskiej akwakulturze od wieków (np. karpia, pstrąga tęczowego, pstrąga źródłanego i innych). Dotychczas hodowla tych gatunków nie spowodowała żadnych szkód w ekosystemach. Ocena ryzyka w zakresie przemieszczania się tych gatunków na wszystkich etapach rozwoju oraz czasochłonne procedury wydawania zezwoleń odbiegają od rzeczywistości i są trudne do zrealizowania. Przedsiębiorstwa zajmujące się akwakulturą na obszarze Wspólnoty często prowadzą współpracę transgraniczną zgodnie z wymogami weterynaryjnymi i przemieszczają tymczasowo karpie, pstrągi oraz inne osiadłe gatunki ryb.

3.2 Komitet nalega, by osiadłe gatunki ryb ⁽⁶⁾ zostały wyłączone z postanowień wniosku dotyczącego rozporządzenia poprzez wykaz lub listę wyjątków sporządzoną przez poszczególne państwa członkowskie. Kwestia gatunków niewystępujących na danym obszarze powinna być również wykluczona. Niezrozumiałe jest łączenie kontrolowanej akwakultury z rozprzestrzenieniem się lub przeniesieniem rodzimych, lecz niewystępujących na danym obszarze ryb bądź innych gatunków.

3.3 Kwestię gatunków niewystępujących na danym obszarze regulują już konkretne rozporządzenia państw członkowskich. Wniosek dotyczący rozporządzenia powinien koncentrować się na ochronie wodnej różnorodności biologicznej UE przed zagrożeniami towarzyszącymi przywózowi gatunków obcych. W rzeczywistości bardzo trudno byłoby wdrożyć wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie gatunków niewystępujących na danym obszarze, gdyż nie ma w tym kontekście powszechnie akceptowanej definicji regionów lokalnych. Dzięki pominięciu postanowień w sprawie gatunków niewystępujących na danym obszarze, wniosek dotyczący rozporządzenia Rady byłby bardziej zrozumiały oraz łatwiejszy i tańszy do wdrożenia.

⁽⁵⁾ Jak stwierdzono w opinii Komitetu w sprawie rozwoju zrównoważonego w akwakulturze, CESE 595/2003, Dz.U. C 208 z 3.9.2003.

⁽⁶⁾ Na przykład karp (*cyprinus carpio*) i pstrąg tęczowy (*oncorhynchus mykiss*) w Polsce, by wspomnieć tylko dwa z nich.

3.4 Komitet zwraca uwagę na fakt, że okres wydania decyzji w sprawie wniosku o przemieszczenie wynoszący maksymalnie jeden rok (art. 10) opóźniłby decyzje związane z produkcją w stopniu, który byłby nie do przyjęcia, i doprowadziłby do niedopuszczalnych zakłóceń gospodarczych, a także zaleca, by został on skrócony.

3.5 Komitet podkreśla również wagę rozważenia scenariusza „co gdyby” w art. 10, tak by uwzględnić przypadki, w których nie udzielono odpowiedzi na wniosek o zezwolenie. Na przykład na mocy prawa hiszpańskiego milczenie oznacza zgodę, jeżeli nie udzielono odpowiedzi w zaproponowanym terminie jednego roku. Komitet uważa, że — jeżeli jest to możliwe z prawnego punktu widzenia — w artykule tym należy pójść za przykładem Hiszpanii.

3.6 Niemożliwe jest wprowadzenie wniosków o wielokrotne przemieszczanie trwające przez okres pięciu lat (art. 6) ze względu na to, że często konieczne są szybkie, nieplanowane decyzje w sprawie zakupów, sprzedaży i wymiany ryb na różnych etapach rozwoju. Wniosek dotyczący rozporządzenia byłby całkowicie sprzeczny z zaplanowanymi postanowieniami dotyczącymi zadeklarowanych celów w zakresie promowania akwakultury i dywersyfikacji zakresu gatunków w akwakulturze.

3.7 Istotne są decyzje w sprawie wniosków o przywóz i przemieszczanie organizmów wodnych w akwakulturze; powinny się one opierać na umotywowanych naukowo przyczynach i być jak najszybciej podawane do wiadomości.

3.8 Dla zainteresowanych władz, planowanego komitetu doradczego i przedsiębiorstw zajmujących się akwakulturą szeroki zakres przepisów oznaczałby olbrzymie nakłady personalne i finansowe, którym nie można sprostać przy pomocy dostępnych zasobów ludzkich. Byłoby to sprzeczne z ogólnym dążeniem do ograniczenia biurokracji zarówno w państwach członkowskich, jak i na szczeblu UE.

3.9 Komitet jest zdania, że nadmierna liczba przepisów powinna zostać ograniczona do tego, co jest absolutnie konieczne. Zwłaszcza załącznik I do wniosku dotyczącego rozporządzenia powinien zawierać mniej kryteriów.

3.10 Przywóz i przemieszczanie obcych gatunków ryb może pociągać za sobą poważne zagrożenia. By je ocenić, potrzebna jest gruntowna wiedza naukowa. Potrzebne dane naukowe nie mogą, jak zasugerowano w załączniku I, zostać pozyskane przez wnioskodawców w oparciu o ich działalność, wnioskodawcy potrzebna jest wyspecjalizowana pomoc.

3.11 Komitet uważa, że by pomóc producentom, należy im udostępnić listę naukowców z UE posiadających wymaganą wiedzę oraz udostępnić informacje, bądź umożliwić odbycie szkoleń dotyczących procesu składania wniosków.

3.12 Komitet proponuje, by zamiast planowanych indywidualnych ocen przewidzieć tylko jedną próbną ocenę ryzyka dla każdego ekoregionu bądź państwa członkowskiego, która zostałaby przeprowadzona przez upoważnioną instytucję naukową. Jeżeli w czasie takiej próbnej oceny ryzyko zostanie oszacowane jako „niewielkie”, jakkolwiek przyszły wniosek o rutynowe przemieszczenie w tym ekoregionie może zostać ograniczony do podania szczegółów dotyczących lokalizacji, personelu i terminów. Realizacja tej propozycji podniosłaby jakość oceny ryzyka i zarazem w znacznym stopniu ograniczyłaby wydatki administracyjne władz oraz przedsiębiorstw zajmujących się akwakulturą. Koszty oceny próbnej przeprowadzonej przez instytucję naukową powinny zostać pokryte przez Europejski Fundusz Rybołówstwa.

3.13 Komitet podkreśla ponadto potrzebę zdefiniowania ekoregionów przez rozporządzenie Rady w celu przeprowadzenia harmonizacji między państwami członkowskimi.

3.14 Komitet jest zdania, że korzystne byłoby wprowadzenie przynajmniej rocznej przerwy między datą opublikowania rozporządzenia a datą jego wejścia w życie, tak by dostosować ustawodawstwo krajowe oraz poinformować sektor i zainteresowane osoby o zmianach, które zostaną wprowadzone.

3.15 Komitet zwraca uwagę na swe poprzednie opinie w sprawie WPRyb⁽⁷⁾, akwakultury⁽⁸⁾ i bioróżnorodności⁽⁹⁾ oraz wyraża dla nich swe pełne poparcie w kontekście niniejszej opinii.

3.16 Komitet zwraca uwagę Komisji na GMO i gatunki poliploidalne. Nie należy lekceważyć ich potencjalnego zagrożenia dla środowiska wodnego. Potrzebne jest zaostrzenie przepisów w zakresie genetycznie modyfikowanych organizmów i łososia w akwakulturze oraz wprowadzania i przenoszenia gatunków ozdobnych.

3.17 Komitet wzywa Komisję do zwrócenia uwagi zarówno na niniejszą opinię, jak i na opinie wcześniej wspomniane w celu stworzenia lepszego środowiska pracy dla sektora akwakultury w zakresie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących na danym obszarze.

Bruksela, 26 października 2006 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁷⁾ Uproszczenie WPRyb, CESE 961/06, sprawozdawca: Sarró Iparraquirre (opinia przyjęta 5 lipca 2006 r.).

⁽⁸⁾ Patrz przypis 5.

⁽⁹⁾ Zachowanie bioróżnorodności, CESE 752/2006, sprawozdawca 8 maja 2006 r. (opinia przyjęta 8 maja 2006 r.).